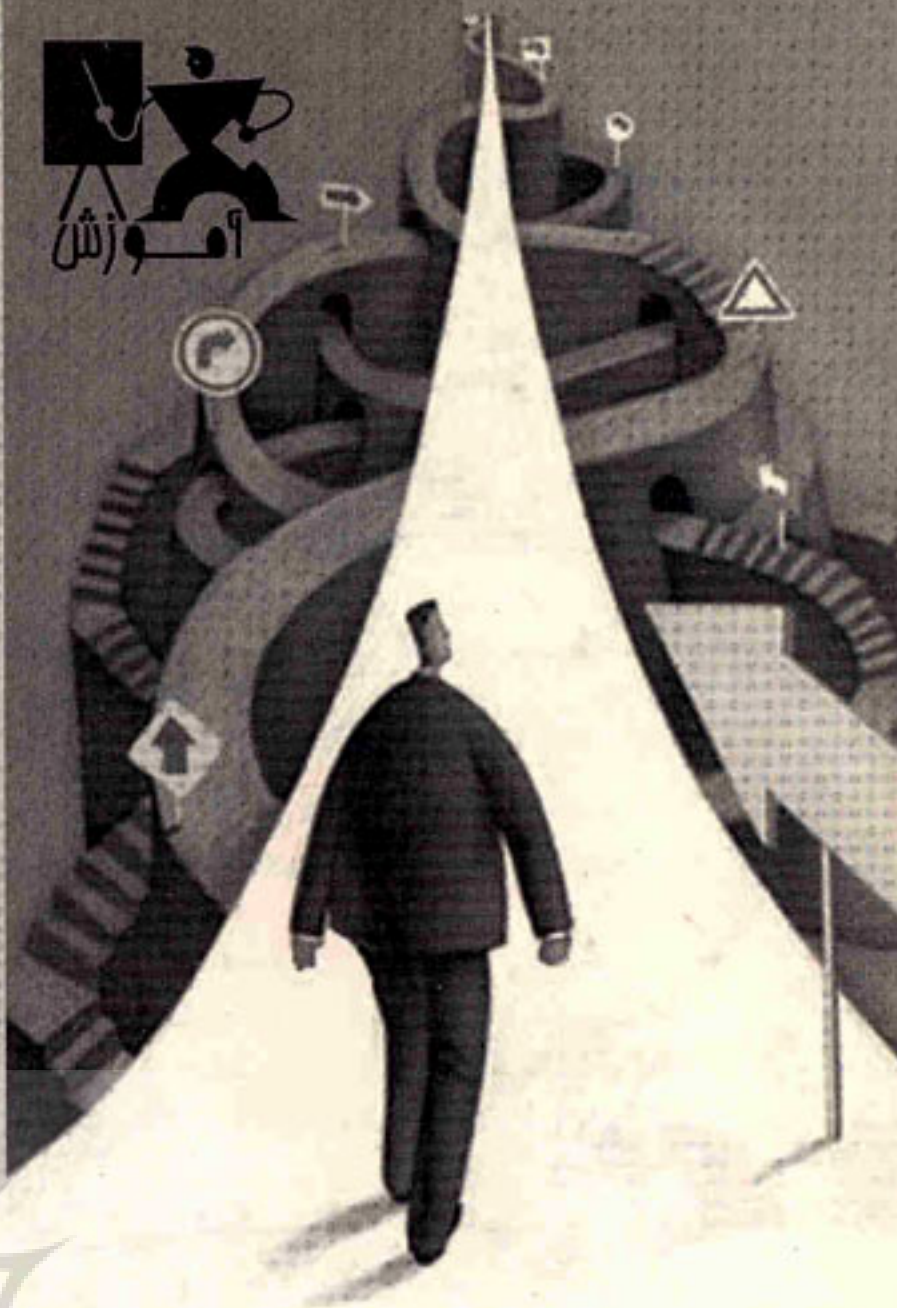

اشاره

در شماره‌ی پیش مقاله‌ای چاپ کردیم با عنوان «یک کودکستان و مرکز پیش دبستانی موفق چه ویژگی‌هایی دارد؟» در مقاله‌ی مذکور، واحدهای موفق پیش دبستانی، براساس الگوی مدرسه‌ی موفق لاوری معرفی شدند. الگوی مذکور، نوعی نگاهی علمی و رویه‌ای به انتخاب واحدهای موفق پیش دبستانی بود. در مقاله‌ای که در پی می‌آید، بخش‌هایی از همان شاخص‌ها، در قالب مقاله‌ای جدید و با نگاهی متفاوت، ملاک‌های انتخاب مهد کودک برای پدران و مادران را پیش روی خوانندگان قرار می‌دهند.

می‌خواهم مهد کودک انتخاب کنم؟ از این راه...

نگاهی به ملاک‌های انتخاب مهد کودک برای پدران و مادران

زهرا میرمحمدی
کارشناس ارشد آموزش و پرورش پیش از دبستان

با افزایش تعداد مادران شاغل دارای فرزند زیر شش سال و اهمیت آموزش کودکان این دوره‌ی سنی، نیاز به مراکز نگهداری کودکان روبه‌روز بیش‌تر می‌شود. از این‌رو، والدین به دنبال بررسی و تحقیق در مورد مراکز و برنامه‌های مناسب برای کودکان هستند.

اما انتخاب یک مرکز مناسب، برای بسیاری از والدین کاری بس دشوار است، چون ملاک‌های انتخاب، متفاوت و بسیارند و هر کس پیشنهادهای خاص خود را دارد. اولیا دائماً از خود سؤال می‌کنند: آیا ما باید فرزندمان را به یک مرکز علمی - آموزشی بفرستیم یا محلی برای بازی و صرفاً نگهداری یا...؟ کار آموزش حالت رسمی و کلاسیک داشته باشد، یا غیررسمی و متنوع؟

برای مدتی طولانی بدون هیچ‌گونه ناراحتی سرگرم بمانند.
● بچه‌ها خلاق باشند و در کارهایشان تقلید و کپی مشاهده نشود
[Swanson, ۲۰۰۶].

مرحله‌ی دوم: تهیه‌ی فهرست بررسی

قبل از انتخاب یک مرکز مراقبت از کودک، باید از بسیاری مراکز بازدید کنید. برای این کار به فرصت کافی برای بررسی نیاز دارید. بهتر است بدون فرزندتان به بازدید بروید و اگر هم او را همراه می‌برید، به نحوه‌ی خوشامدگویی و احوال‌پرسی کارکنان با کودک دقت کنید و ببینید که آیا رفتارشان با کودک دوستانه و توأم با جذابیت است یا خیر.

در فهرست بررسی که در ادامه می‌آید، موارد متعددی وجود دارند که برای هر یک از درجه‌بندی زیر استفاده می‌شود:

- نظری ندارم (نمی‌توانم مشاهده کنم) صفر
- ضعیف یک
- تا حدودی دو
- کاملاً سه

مرحله‌ی اول: داشتن باور کلی

اگر شما توقع برنامه‌ی مشخص و دقیقی برای ارزیابی دارید، اشتباه می‌کنید و ممکن نیست به نتیجه برسید. اما برای بررسی می‌توان چند ملاک پایه را در نظر گرفت که عبارت‌اند از:

- هنگام مراجعه به کلاس‌ها، معلمان در حال پرسش و بررسی شخصیت‌های فردی بچه‌ها و ارتقا، توسعه و تشویق افکار و مهارت حل مسئله با آن‌ها باشند.
- بچه‌ها از نظر عقلانی و فکری درگیر و مشغول باشند و اگر به صورت‌هایشان توجه شود، حس اشتیاق و خوش‌حالی مشاهده شود، نه بی‌انگیزگی و بی‌احساسی [Swanson, ۲۰۰۶].
- بچه‌ها در حال کار روی پروژه‌ی انفرادی و یا دسته‌جمعی، هرگز یک راه مشابه را نروند و یا یک حرکت شبیه به هم را انجام ندهند.
- بچه‌هایی که فضای بازی و آزمایش و سرگرمی دارند، حتی اگر تنها باشند.

فهرست بررسی شامل ۱. ملاحظات عملی

موارد زیر متناسب با وضعیت مکانی، اجتماعی، اقتصادی و خانوادگی افراد تفاوت می‌کند و هر فرد با توجه به ویژگی‌های خود به آن‌ها امتیاز می‌دهد:

الف) نشانی و محل قرار گرفتن مهد کودک؛
ب) ساعت کار آن؛
پ) هزینه‌ها؛
ت) محدوده‌ی سنی پذیرش کودکان؛
ث) امکان مراقبت از کودک بیمار [Article, ۲۰۰۷].

۲. شایستگی‌های مراقبان

الف) مراقب به تعداد کافی برای مراقبت از هر کودک وجود دارد. مثلاً اگر یک کودک ناراحت باشد، کسی هست که او را آرام کند.
ب) مراقبان با کودکان به نحو کارآمدی ارتباط برقرار می‌کنند و مراحل کاری را که کودکان باید انجام دهند، به آنان توضیح می‌دهند. به سوالاتشان با صبر و حوصله پاسخ می‌دهند و برای نگاه کردن به کودکان، در مقابل آن‌ها زانو می‌زنند.
پ) مراقبان هنگام صحبت با کودکان مهربان و گرم برخورد می‌کنند، به آنان لبخند می‌زنند و به نحو خوشایند با آنان صحبت می‌کنند.
ت) مراقبان هنگام صحبت با کودکان، نام کوچک یا مستعار آنان را صدا می‌کنند و از به کار بردن اسامی ناخوشایند مانند: تپلی، نابغه، خوشگله و... می‌پرهیزند.
ث) مراقبان بیش‌تر در حال کار و بازی با کودکان مشاهده شوند و از عقب ایستادن و دستور دادن به آنان خودداری کنند.
ج) لاقبل یکی از مراقبان از محل تجمع کودکان اطلاع دارد و اگر کسی سراغ کودکی را بگیرد، مراقب می‌داند او کیست و در حال حاضر کجاست. در مجموع مراقبان کسانی هستند که شما مایلید کودکان از آنان تقلید کنند و یاد بگیرند.

۳. امکانات فیزیکی و بهداشتی و ایمنی

الف) کف اتاق‌ها و سالن‌ها با مواد بی‌آزار و قابل شست‌وشو پوشیده شده است.
ب) مهد کودک تمیز، مرتب و زیباست.
پ) در مرکز کسی سیگار نمی‌کشد.
ت) مواد شوینده، پاک‌کننده و دارو از دست‌رس کودکان دور است.
ث) پریزهای برق با سرپوش ایمنی پوشیده یا در ارتفاع مناسب نصب شده‌اند.
ج) وسایل بازی و تجهیزات در وضعیت مناسبی قرار دارند. لبه‌های تیز ندارند و شکستگی در آن‌ها دیده نمی‌شود.
چ) هر کودک به‌طور جداگانه فضایی برای نگهداری لباس و اشیای شخصی دارد.
ح) فضای تاریک، آرام و راحت برای استراحت کودکان وجود دارد.
خ) دسترسی به توالت برای کودکان آسان است. فضای آن روشن، تمیز و از نظر دما در سرما و گرما مناسب است. همچنین ابعاد و ارتفاع توالت و دستشویی‌ها برای کودکان مناسب است.
د) فضای بازی خارج از اتاق سطح نرم، صاف و بی‌خطر به‌طور کلی، محیط

مهد باید شبیه خانه گرم، لذت‌بخش و صمیمی باشد [پیشین].

۴. مواد درسی و آموزش در برنامه

الف) برای کودکان کتاب‌های حاوی تصویرها و داستان‌های خوب و جذاب موجود است.
ب) مهد کودک وسایلی برای بازی آرام (مانند پازل) و بازی فعال مانند اسباب‌بازی‌های چرخ‌دار دارد.
پ) روزهایی از هفته، کودکان می‌توانند بعضی از وسایل خودشان را به مهد کودک بیاورند و تشویق می‌شوند که از آن‌ها به خوبی مراقبت کنند.
ت) وسایل بازی به حدی در مهد کودک وجود دارد که کودک بتواند، بدون انتظار و در عرض چند دقیقه با آن‌ها بازی کند.
ث) برای لاقبل قسمتی از روز، کودک می‌تواند کاری را که می‌خواهد، چه انفرادی و چه گروهی، انجام دهد.
ج) مراقبان انجام فعالیت‌های به‌خصوصی را فقط برای پسران یا دختران توصیه نمی‌کنند.
چ) کارهای هنری کودکان در مهد کودک به نمایش درمی‌آید و برای والدین به منزل فرستاده می‌شود.
ح) در صورتی که تلویزیون در مهد کودک وجود داشته باشد، کودکان فقط برنامه‌های مناسب سن خود را تماشا می‌کنند. در ضمن زمانی طولانی را به تماشای تلویزیون اختصاص نمی‌دهند [پیشین].

۵. هماهنگی میان مهد کودک و منزل

الف) فهرست غذا و میان‌وعده و فعالیت‌ها برای اولیا فرستاده می‌شود.
ب) فهرست غذایی، مغذی و مناسب کودکان است و آن‌ها غذاها را دوست دارند.
پ) برای کودکانی که غذای روز را دوست ندارند، تدبیری اندیشیده شده است.
ت) مهد کودک تابلوی خبری برای والدین دارد و تمامی اطلاعات مربوط به آن‌ها روی تابلو نصب می‌شود. [پیشین].

جمع‌بندی

نمره‌ی کل نشان‌دهنده‌ی خوبی یا بدی مهد کودک است و این که تا چه اندازه می‌توان به آن اعتماد کرد:

- امتیاز ۱۰۰ تا ۸۰: مهد کودک عالی یا ممتاز است و ارزش آن را دارد که شما برای ثبت‌نام کودکان در آن بکوشید.
- امتیاز ۸۰ تا ۶۰: مهد کودک خوب است و ارزش ثبت‌نام دارد.
- امتیاز ۶۰ تا ۴۰: مهد کودک نسبتاً مناسب است. بهتر است در مورد آن به دقت فکر کنید.
- امتیاز ۴۰ تا ۲۰: به دنبال جای دیگری باشید.
- امتیاز ۲۰ تا ۰: مطلقاً بد است. احتمالاً مجوز آن باطل خواهد شد. به یاد داشته باشید، هرچه در این سال‌ها (پیش‌دبستانی) برای کودکان وقت، انرژی و پول صرف کنید، درآمد محسوب می‌شود، نه هزینه؛ درآمدی که در بزرگسالی سرمایه‌ی افراد است.

منابع

1. Beverly B. Swanson / finding a quality preschool program
2006.04.27
2. Preschool education articles checklist for child care centers
2007.03.03